

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) numai 100 Lei pe an.
„Foaia Interesantă“ (4 pag.) 60 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat“, fără alt adaus la plată.

Foale pentru popor.
Apare JOIA
Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.
Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoarei).

O pildă foarte grăitoare despre cum ne scufundăm!

Dintr'o scrisoare mai lungă ce am primit-o din comuna Iclod, scoatem următoarele părți, cari dau de gândit ori-cărui Român cu grije pentru viitorul neamului:

Intre Cluj și Gherla, pe șesul mănăs al văii Someșului, se află așezată comuna Iclod. Înainte cu 40 de ani în această comună se afla un singur jidan și mai mulți Unguri. Tineți asta în samă.

Bogăția locului a început însă a atrage pe speculatorii după averea altuia. Azi se trase aci unu și se așază, mâne altul, și deși comuna nu e mare, are abia 1500-1600 locuitori, în 1915 se aflau în această comună 155 de jidani. Ceea-ce e foarte mult la o comună cât asta, când știi că înainte cu 30 de ani (de la 1915 socotii) nu era decât unul.

Indeosebi a început a ne merge rău decând a ajuns stăpân pe pădurile din aceste părți vestitul Tischler Mór, sugrumătorul Moșilor nostri nenorociți... Acesta a început a-și întinde, încă sub Unguri, iar sub Români par'că și mai și decât sub Unguri, — afacerile (gheșturile) și pe valea asta, făcând din nefericita comună Iclod un punct de razim al lucrării sale de întărire a jidovismului și de zdrobire a Românilor, un culbar însemnat al său. Sub unguri ca sub unguri, dar par'că și mai tare sub Români, acest jidan primejdios pășeste în acest ținut ca atotputernic și atothotărător stăpân, — cel puțin cum erau nemeșii maghiari de pe vremuri, — doar nu în zadar are și el titlul de nemeș ungur „nagyklodi“ (baron sau ce drac „de Iclodul mare“...) Cu ajutorul lui s'a umplut comuna de crâșmarii jidani, și abia un invalid român a putut s'ajunge și el la drept de crâșmărit, dar n'are bucurie de asta, că îl omoară concurența necinstită a jidanilor. (În privința asta, cetii, vă rugăm, articolul din fruntea „Plugarul Luminat“ alăturat la numărul de față. Red. „Lib.“) Și crâșmarii jidani sunt adevărați propagandiști (propoveduitori) împotriva bunului nume al statului și a rinducii în el. Indeosebi crâșmarii Weiss-Galda și cu fiul său, individul fără căpătâi Adolf, în adevărate vorbiri celor ameștiți de spirital din fabrica lui Tischler, pentru a-

amești și sufletește, mestecându-se și în treburile culturale, naționale și chiar bisericesti! Ies oamenii din crâșma lui stricați de cap, de nu te mai poți înțelege cu ei nimic, nici în treburile de obște, culturale ori bisericesti macar.

Službașii de stat, ca și cei județeni, toți în samă de dorința Mariei-Ssale nemeșului „nagyklodi“ și o împlinesc fără murmur! Dovadă de pildă, faptul că înainte cu trei ani schimbându-se notarul din comună, care era Român, jupan Tischler Mór a poștit să se aducă aci notar jidan. Și e s'a dat notar jidan! De atunci Românilor le merge bine de tot! Notarul nici nu mai ține samă de Români, el are consilierii (stefănicii) săi deosebiți, pe cei trei administratori ai fabricii de spirit și ai moșiei lui Tischler: Dux, Leb și Rosman! Ce vor aceștia, numai aceea se întâmplă. Românii se simt siriviți la părete, iar jidanii joacă pe masă ca acolo unde pisică nu este la casă!

Pentru ei nici legea nu mai e lege. Moșile lui Tischler rămân neatinsse: are numai aci în Iclod 510 jugăre, toate intravilane, adică nu afară în hotar, ci în lăuntru în sat și legea exproprierii nu se atinge de ele. Și ce s'a hotărât să fie expropriat, nu se ia dela el. El își stăpânește și azi neatinsă întreaga moșie, adică întregile moșii, că are nenumărate în toate părțile.

Decând și cu notarul jidan, porțile pentru jidovime s'au deschis și mai larg. Azi numărul lor a sporit la 220 în mica noastră comună, și la un an după venirea notarului jidan, și-a adus și un Rabin cărău la zic „Vlădică“. Iudată domnii nostri l-au dat „sărăcului“ rabin 5 jugăre de pământ, ecleziile pentru parohia jidovească, — în vreme ce biserica românească gr-cat. din Iclod, deși a cerut de repeșite ori, nu capătă loc de cimitir, cum nu capătă nici comuna vecină Iclodul de peste Someș, unde e proprietar tot Tischler Mór!

În primăvară poporul, lipsit de pământ, a ieșit în câmp să cuprindă partea ce l-se cade și care l-s'a pus în vedere, — din moșia jidanului. Iudată au sărit sus deregătorii și au amenințat cu jandarmii și cu Pro-

curorul. A ieșit Conzillierul Agricol la fața locului, a liniștit pe oameni că ia el măsuri să se facă dreptate, — n'a făcut nimic nici până azi! Nu se pot atinge de Tischler Mór (sau mai drept zis: o fi știt el Tischler Mór cum să-l atingă ca să nu-l atingă).

Intre astfel de împrejurări, nu fie mirare că poporul și-a perdut ori-ce plăcere de viață, de țară, de tot, — și își caută refugiu în alte hotare mai bune, cât în țară, cât în afară de țară. El vede că pe el nu-l ocrotește nimenea, că stăpânirea românească tot așa nu are ochi pentru nevoile și drepturile lui, ca și cea streină, că tot jidanul e și azi „copilul de suflet“ al stăpânilor, al deregătorilor, — și atunci, fără să zică nimic, precum pe nesimțite jidanii vin și copleșesc, așa pe nesimțite Românilor pleacă și se risipesc, — întărind hotare streine, țări streine, Americile, Brazilile Canadale...

Și atunci iată, ca încheere și oglindă a viitorului, ce ne arată statistica (numărătoarea):

În 1915 se aflau în acest Iclod 1429 Români (numărătoarea oficială a episcopiei de Gherla), iar în 1925 se mai aflau 1250, — deși sunt numărați aci și acei cari se află duși ca servitorii prin București, Cluj și alurea, după ce aci n'au mai putut trăi... (Numărași anume și cu luare aminte, de preoiul, la Boboteaza trecută). Iar Evreii se aflau 155, și azi 210, socotii fiind aci numai cei stabili în Iclod. Dar peste aceștia mai sunt totdeauna pe atâța, cari sunt aci numai pe o vreme oarecare, până au lucru și gheșeft.

Sau: În timp de 10 ani, locuitorii Români s'au împușinat cu 179, cu aproape 10 la sută, iar Evreii au sporit cu 69 (față de 155 ce erau în 1915), sau cu 25%! De fapt fiind totdeauna vre o 400 în sat, sporul lor adevărat e de vre-o 40-45%!

Și nu-i așa numai în Iclod, ci în sute de locuri în țară!

Pe călea aceasta mergând înainte, — vede și orbul unde vom ajunge!

Uimitor și îngrozitor este, că această scufundare în prăpastia pierii, în zadar li-o arăți celor tari și mari dela București: liberalilor, cari stau la spatele lui Tischler Mór, sau dlor Averescu-Goga ortacii lui Weiss Alfred, Tzirksohn, Iaroslavici, etc. — ei n'aud, nu văd! Sub ochii lor ne înecăm, ne prăpădim, lor le-a astupat Ichova ochii și le a infundat urechile (cu vată de aur!)

Iată pentru-ce rugăm noi pe D-zeu să ne dea, și pe poporul românesc să și dea — o stăpânire națională creștină, că de unde nu — în curând va fi prea târziu!

Pentru „Căminul Cultural Creștin“ (Casa Studenților).

Am mai primit dela: Dna Ana Săcărea din Orăștie, Lei 200, ca răscumpărare de zina onomastică; — dela dl Silviu Moldovan din Hălmașiu, 180 Lei; — Ioan Muntean din Cintelu (jud. Arad) 50 Lei; — P. Velțanescu din Globocrațova 10 Lei; — Iar din America dela bunii nostri cetitori: Ioan Buhoi din East Yongstown, Ohio, 200 Lei, și Ioan S. Florea, tot de-acolo 200 Lei, trimiși de-odată cu plata pentru foi.

De tot zici . . . Lei 840.—
Din Nr. trecut . . . 250.390
De tot la „Lib.“ Lei 251.230.—

Unele — altele.

Ținută păcătoasă.

În Bihor se dă luptă dîră între candidatul guvernului, scriitorul Mihail Sadoveanu și d. Dr. Demetria Lascu, fost de repeșite-ori deputat de Bihor.

Nu ne amestecăm în lupta dintre ei, decât dintr'un punct de vedere:

Și de data asta ei, Români, trimișiilor lor 2 partide românești, și o ținută care nu ne face cinste, ca neam.

Pe Dr. Lascu îl știm bun Român, care în parlament s'a ridicat de repeșite-ori foarte bărbătește împotriva streinilor cari vor și acum să ne încalce, și de câteva ori și-a ridicat frumos cuvântul și împotriva jidanilor, ca peste măsură volnic și răi.

Di Mihail Sadoveanu e scriitorul moldovean de toți cunoscut. Nici n'a văzut poate în viața lui Unguri, decum să alba ceva legături cu el.

Ei, bine, iaca ce se petrece acum în Bihor: Di Dr. Lascu face vizite rabinilor jidani, ca să le câștige „sprîjînul“! Iar scriitorul Sadoveanu face vizite căpetenilor Ungurilor, făcându-le ochi dulci și zimbundu-le și făgăduindu-le te mîri ce!

Iar cel ce îl împing dela spate, stau chezeși, unii jidanilor, alții ungurilor, că de țese alea al lor, le fac cutari ba cutari miunți de bunătați!

Lucruri de nimic!

Un mic jaf — oprit.

De vre un an de zile se vede prin gările țării noastre un lucru ciudat: Tăblișe strigătoare îți spuneau, că fiecare călător se poate asigura împotriva nenorocirii pe tren, pentru 10 Lei plătiți peste prețul biletului. De se întâmplă o ciocnire undeva și-ți rupi capul ori te chiar omoară, — o mare Societate de Asigurare întinsă peste toată Europa, — îți despăgubește familia!

Asta însă: dacă vrei să te asiguri, ceri casierului din gară să-ți lpească pe bilet dovada (ca un timbru de poștă) că te-ai asigurat.

Dar pentru ca banii să curgă mai gros, Agenții societății s'au înțeles cu casierii (mai ales din orașele mai mari), că — să pună timbrul de asigurare pe toate biletele de clasa I. și II., fără a mai întreba pe călătorii, — căci le dădea și lor „percent“ (parte de câștig) dela ce strâng așa.

Și mul de călători plăteau în fiecare zi, neîntrebați de nimenea, taxa de asigurare, și milioane se strîngeau în fiecare 2-3 zile în punga Societății, despre care lumea nici nu știe de are ființă undeva, ori e numai o înșelătorie „internațională“.

Dar se vede că s'au ridicat plângeri împotriva „micului“ și totuși așa de marele jaf ce se făcea cu aceste asigurări, — căci iaca ce vestește mai nou Direcțiunea Generală a Căilor Ferate:

Se face cunoscut, că asigurarea călătorilor, care se cere și prin gările țării noastre, de către Compania Internațională, nu este obligatorie pe căile ferate române. Numai cine vrea o face.

Așa da.

Dela statul Conducătorilor „Ligii“

(urmare din Nr. 35)

Alte treburi privind viața și ținuta „Ligii Apărării Naționale Creștine“, au mai venit în desbaterile „Marelui Conzillu“ în 15 August, următoarele:

Ținuta Ligii față de minorități

Di prof. Cuza, în darea dsale de seamă către Marele Conzillu, arată, că s'a făcut vorbă și în jurul ținutei „Ligii“ față de nemeșii streine din țară. D-sa spune că „Liga“, urmărindu-și scopul ei cel mai de frunte: lupta deocamdată împotriva neamului evreesc, care ne e deopotrivă primejdios și nouă Românilor, ca și celorlalte popoare

creștine din țară, nu poate cuprinde sub numirea de „minoritari” (neamurile neromâne) pe toți streinii la un loc, — pentru că nu ne sunt toți deopotrivă de primejdioși. Liga face deosebire între neamurile creștine și necreștine, și țineuta ei e stabilită în Articulul (§ ul) 6 al Statutului său privind pe creștini și art. 7 privind pe necreștini.

— Azi Conducerea Ligii ține numai să atragă luarea aminte a neamurilor creștine din țară, că nu au nici un interes (folos, trebuință,) de a se amesteca cu Jidanii! (Căci amestecul cu ei, le pune pe o treaptă și-i socoate a fi de-o teapă cu acela).

Liga și Tinerimea.

S'a făcut zvonă prin fol vrășmașe Ligii și prin oameni cari ar vrea să-i strice, — că ar fi oarecare deosebire de vederi între Liga condusă azi de oameni în vârstă și între o parte a tinerimii, a generației noi. Marele Conziliu crede, că astfel de deosebiri de vederi nu sunt, nu pot să fie, nu trebuie să fie, căci Liga însuși, ducând lupta Românilor contra Jidanilor, lucrează tocmai în folosul tinerimii, a căreia este viitorul, și în acest scop Liga se folosește de toată truda acelor bătrâni, cari se jertesc pentru așezarea Românilor în drepturile lor de avere și de cultură, prin izgonirea jidanilor. Liga chiamă tinerimea a lua parte la luptă și a se înfățișa ea, tinerimea, prin învățatură temeinică, prin experiență (pășanie) și prin formarea de caractere (voințe tari, neclintite, drepte și cinstitite), — ca să poată apoi ea conduce mai departe, în vreme, soarta neamului.

Cu alte cuvinte: conducerea Ligii nu vrea să auză sau să știe de-o deosebire de păreri între Ligă și tinerimea cea care vrea cu adevărat un viitor mai bun neamului românesc în această țară. Aceiași lucru îl doresc, pe un drum trebuie să mergă!

Liga și Fascismul.

Prin înțelegerea dela Câmpulung (Bucovina) în Aug. 1925, „Fascia Națională Română” s'a contopit, — prin voia conducătorilor ei, — într'una cu „Liga A. N. Creștină”. Acum-iară se vorbește de un nou „Fascism” prin ziarul „Cuvântul”, dar fiindcă s'a dovedit că stăpânul ziarului „Cuvântul” e un întovărășit cu un Jidan, Reiff, și se chiar laudă cu această tovarășie, în vreme-ce prin ziar cere un „Românism integral” (deplin), Liga vede în asta ceva nefiresc și primejdios: „Cuvântul” cere „Românism integral” — cu jidanii! (adecă și cu capra și cu varza).

Regionalele nou împărțite.

S'a făcut o nouă împărțire a „Regionalelor Ligii”, punându-se tot cam 2-3 județe la oală, și formând astfel 20 de Regionale în toată țara. (Le vom arăta și noi cu numele).

Revizuirea Statutului.

Pornind dela învățatura: o turmă și un păstor, — și părăndu-se unora, că în Ligă nu ar fi

disciplina destul de mare în felul cum e azi condusă, cu mare comitet, și alte instanțe, cari ar trebui ascultate de câteori e a se lua o hotărâre mai de samă, și fiindcă deosebirile de păreri duc uneori la frecări păgubitoare Ligii, — Marele Conziliu a numit o comisie, care să chibzu-lască și să vie cu o propunere pentru a se da pe viitor putere de hotărâre Președintelui, — și multele „alegeri” (de conducători ai Regionalelor, al județelor, de membri în comitetele județene, etc.) să nu se mai facă, căci se stărnesc prea multe nemulțămiri, — ci acela să fie numiți de Președintele general, după cunoștința sa, sau după îndrumările localnicilor, pe care le va crede de mai bune.

Prin noile hotărâri se va da Președintelui „Ligii” drept aproape neîmurmur în conducerea „Ligii”.

— Ca întregire în Comitetul conducător (central) au fost aleși doli: Inginer silvic M. P. Florescu, deputat, C. Fedeleș profesor univ. Gheorge Cuză, profesor universitar și P. Fodor avocat.

Marele Conziliu a votat apoi încredere în Președintele „Ligii” și au iscălit toți cei de față hârtia cu această hotărâre.

Sfintire de drapele.

Comitetul comunal al „Ligii A. N. Creștine” din comuna Săcalul de Câmpie (jud. Turda) cu numărășii buni Români și creștini credincioși „Ligii”, își are astăzi drapelul său frumos, primit dela dl prof. Isac Mocanu din Turda, și în 12 Septembrie dorește a-l sfinti. Pofteste prin aceasta pe fruntașii Ligii din Cluj, să le vie într'ajutor prin legirea în comună spre înălțarea sărbărilor.

Tot atunci sunt în comandă și Misionii sfinte, ținate de dl canonic Dr. Coltor dela Blaj, cu slujbe Dzești, cuvântări, mărturisiri și cuminecări a poporului. Dl preot din comună, Iosif Bogdan, rugat de membrii Ligii, a spus că cu plăcere le va sfinti steagul.

Poporul din Săcal și comunele din jur vor avea zi de bogată hrană sufletească în 12 Sept. ascultând cuvântările lămurate bisericăștii ale dlui canonic Dr. Coltor, iar trimișii Ligii Creștine, vor întregi îndemnul la credință în Dumnezeu, cu indemnul sănătos și alpirii la neam și la luptă pentru acest neam împotriva celor-ce azi ni-l primejdiesc în chip îngrijitor! Vor merge dela Cluj dl deputat al Ligii Dr. Valer Pop, va fi acolo dl prof. I. Mocanu, și alți fruntași, dela care poporul va putea auzi multe bune și frumoase.

SCRISORI

Din Grind.

Ca să vedeți, frați Români, unde ne duc partidele politice împretenite cu jidanii, vă pomenesc aci soarta tristă a sătenilor din această comună, despre cari putem spune cu adevărat că au ajuns lobaji (robi, clăcași) la Jidanii!

Trei sferturi din hotarul acestei comune este și azi în mâinile a patru streini, dintre cari trei Jidanii Jidoavca lui Hirsch Mayer are ea singură câteva sute de jugăre de pământ. Le-

gea exproprierii bagseamă nu s'a făcut și pentru ea, că cele vreo sută de jugăre pe care le are chiar în mijlocul satului, nu i-lea luat nimem, cu toate că Jăranii nu au unde să-și clădească case. Era vorba să se împartă acest pământ la săteni, dar Jidoavca a fost mai tare decât legea... (sub Constantinescul.)

Dar sufletul păgân al acestor streini nu se mulțumește numai cu atât. Slujile Jidoavcei sunt s'ite să lucreze chiar și în sărbătorile creștinești! Am văzut în zile de sărbători însemnate de ale noastre, că, în vreme ce clopotele chemau lumea la sfânta biserică, toate slujile Jidoavcei eșeau la lucru la câmp!.. Se spune că șșș a scris în contractul cu bleșii oameni.

Și asta tot așa va fi, până când Partidele noastre politice se vor da în coate, cum se dau azi, cu toți dușmanii acestor Jări și în deosebi cu Jidanii! Numal când vom fi ajuns a avea un guvern alvea românesc și creștinesc, vom putea schimba aceste stări păcătoase.

I. M. — Turda.

Din neblezniciile noastre.

În America în tot jumătate de an pornește un tren de — „adunare a streinilor strecurăși pe nedrept și fără treabă în țară,” cu hârții mincinoase, merge acel tren dela un capăt al țării până la celalalt. La fiecare oraș poliția stă gata cu acești streini pe cari țara nu-i dorește, și-urcă în trenul-dubă și marș cu ei la Jărmul mărilor, pune-i pe vapor și — drumu pe unde vă duc doi ochi! — li adună la curățâ țara de ei, cum adună la noi Jiganii prin orașe cânil va-gabonzi de pe uliți și curățâ orașul de ei!

La noi? O, val de noi. Iaca, o mică pildă, una din zecile de mii ce scapă nepomenite, — pe care o scoate la iveală chiar gazeta din Cluj a guvernului, „Biruința”. Ea ne spune (Nrul din 27 Aug.):

„Înainte cu trei săptămâni, individul Adolf Stein, fost Comisar bolșevic al Dobrișinului (în Ungaria), a venit în țară (în România) unde i s'a dat îndată slujbă de redactor la „Brassol Lapok”, și pe temel de acte false (hârții mincinoase) a fost înocetăținit!..”

Lucru frumos, nu mai încape îndolal! Auzi d-ta: Unul din cel mai primejdioși pul de năpărcă, fost „Comisar bolșevic” în Dobrișin-pe vremea lui Kún Béla, și căzut din înalta deregătorie numai prin intrarea armatelor române în Ungaria, — vine acum la noi), de bună samă numai aflându-și acolo rostul sau primind o solie bolșevică pentru Români), intră în țară și i se dă îndată scaun în redacția gazetel J danilor Kahane, Grünfeld, și Szelle Béla! Și arătând niște hârții mincinoase dobitoilor ce stau în scaunele de „deregători români” însărcinați cu lucrările de încetățenire, (lucrare atât de însemnată!), acel netrebnic sau mișel, îl primesc

iadată de „bune” hârțiile mincinoase și îl fac pe final lui lada „cetățean român” cu drepturi de-opotrivă cu primarul Brașovului Voicu N.șescu, cu protepopul Blaga, cu toți Românii și Sașii aci născuți, aci crescuți!

Și nu li s'a părut lucru deochiat că Japănul Adolf Stein le cere încetățenirea venind din redacția lui Kahane-Grünfeld!..

Această descoperire a gazetel guvernului din Cluj, „Biruința”, ne luminează de-odată trel lucruri:

1. Că ce fel de oameni stau în redacția lui „Brassol Lapok” din Brașov, în care își află culb cald și îndată, comisarul bolșevic din Dobrișin!..

2. Că cu ce fel de oameni a stat de vorbă guvernul în alegeri, pânăad chiar pe Ministrul învățământului, Petrovici, să candideze alături de Szelle Béla (de altfel cu nimic mai bun ca și candidarea ministrului Goga în Bihor alături de Weiss Alfred dela alta foale Jidovească din Cluj!..);

3. Că ce oameni „deștepti” și bune propte ale statului, șed în scaunele de deregători cari cercetează „încetățenirea” în Brașov!.. Vii, li dan periculos, de peste hotară, din țara dușmană care ne-ar sorbi într'o lingură de apă, iatri în redacția celor ce au căpătat o mașină rotativă foarte prețioasă de cinste din Pesta pentru a fi credincioși Pestei, nu Jării în care stau, și în 3 săptămâni ești — cetățean „român” (!) al Brașovului, al României!

Val de capul nostru cu așa deregători!

Încă o încercare a Ungurilor din Orăștie.

Ungurii din Orăștie nu se pot împăca deloc cu soarta. Ei nu vor să vadă și să creadă, că o Școală Medic maghiară, fie și numai Gimnaziu (clasele 1-4 ale Liceului) aci în Orăștie, nu are viitor. Stăruesc și acum, să li-se deie macar dreptul la susținerea unui Gimnaziu cu 4 clase, pe care să li deschidă de nou în zidirea veche, pentru ca în schimb ei să vândă statului casele cele nouă ale fostului Liceu Kún, pe sama Liceului românesc de stat „Aurel Vlaicu”.

Târguelile asupra acestui lucru s'au început în vremea alegerilor, când guvernul Averescu, având mare lipsă de voturi, s'a dat la târg cu ori-cine, cu Sașii, cu Ungurii, cu Rușii, cu Balgarii, cu Jidanii, adecă cu toți dușmanii statului român mărit, cerându-le (pe alocuri chiar cerșindu-le) ajutorul în alegeri, — c'apoi el le slăbește multe din șurabarile pe cari guvernul de mai înainte le strânse cât de cât față de ei. Atunci au cerut Ungurii, între altele, ca să le deie țară voe a și deschide în Orăștie un Gimnaziu, ca drept de publicitate. — drept pe care dl Ministru Dr. Angheliescu li-l luase, aflând școala și foarte slabă (cum era altfel și sub stăpânirea ungară foarte slabă) și neopusă legilor și ordinilor școlare. Guvernul Averescu, care în preajma alegerilor arunca cu amănduă mânie spre neamurile streine, părți rivalite de acestea din drepturile la viață și la stăpânire a neamului românesc în această țară, — a făcut și Ungurilor dela Orăștie făgăduința,

că — le dă aceea ce Dr. Angheliescu le a luat: drept de publicitate pentru un Gimnaziu în Orăștie!..

Și azi e pe calea împlinirii făgăduinței, — deși Ungurii nu s'au ținut de cuvânt și n'au votat la Orăștie cu guvernul.

Ungurii de aici, aflând că conducerea bisericii lor din Cluj, ar fi aplicată a vinde zidirea cea nouă, au înaintat acelei conduceri o cerere, prin care își arată părerea lor privitoare la această treabă. Prin acea scrisoare-cerere înșiși Ungurii din Orăștie fac o prețioasă mărturisire (noi am mai arătat'o altădată): că viitorul gimnaziului doriți, nu este asigurat materialicește deloc, după ce toți banii și toate hârțiile de preț ale școlii, adecă toată averea ei, e cheltuită, nu mai este! (Au cheltuit'o în anii din urmă când au ținut aci un Internat în care primeau elevi gratis, fără plată, veniți de ori unde, numai ca să arate că — ar pentru cine susținea școala!). Prin asta singurii dovedesc, că toată storfarea lor e un lucru tras de păr, că chiar dându-li-se drept de a-și deschide Gimnaziul, n'au din ce-i susținea. De aceea propun, ca noua zidire să se deie numai în chirie statului pentru Liceul Aurel Vlaicu, cerând pentru ea un milion de Lei pe an chirie, — ca să aibă din ce-și susținea Gimnaziul lor. Iar fiindcă asta nu se va întâmpla, rămâne că n'au coperirea de lipsă a cheltuelilor, — și așa, din punct de vedere material, acest Gimnaziu nu are puțință de viață și nu are viitor.

Din celalalt punct de vedere, moral, național, social, aré și mai puțin drept la viață aci între noi. Iaca chiar cererea asta către conducerea bisericii, pe care au iscălit'o toți Ungurii reformați din Orăștie, abia a dus 232 de iscălituri, așadar cam atâtea familii (deși nu s toți capi de familie), câte ar face un sat mijlociu. În jur mai sunt pe jumătate atâtea, în tot județul încă de 3-4 ori atâtea, — adecă acunând pe toți Ungurii din județ al face din ei 4-5 comune. Care e poporul care să-și îngăduie luxul, de a ține pentru 4-5 sute un Gimnaziu sau chiar un Liceu? Așadar și numărul lor mic vorbește împotriva unei școli medii ungurești aici.

De punctul de vedere național nici nu mai vorbim. El se provoacă la trecutul lung al Liceului (Collegiului) lor aici. O fi că e demult aici. Dar trecutul multe a avut pe aici, cari azi nu mai sunt și nu mai pot fi. În acel trecut (care demult a trecut, pentru a nu se mai întoarce), era acest oraș, ca și tot Ardealul, sub stăpânirea unor Principi calvini; erau aici „nemeși” unguri atotputernici, cari aveau chiar și „jus prima noctis”...; neamul românesc era numai „sferit” până la bunul plac al Principilor, al nemeșilor.

Acel trecut nedrept a șezat aci și „Collegial” reformat, nu pentru binele și luminarea locuitorilor ținutului, și atunci Românii ca și azi, ci pentru înstrăinarea lor dela neamul și legea lor. Cine mai poate azi chema acel trecut ca mărturie de „îndreptățire” a acestei școli în acest ținut?

Nu. Această școală maghiară în Orăștie, chiar dacă guvernul de azi, încurcat în chip păcătos prin făgăduințele sale din alegeri, îi va da drept să se deschidă, — ceea ce îi va strica guvernului mai mult decât ei bănește, — ea tot fără îndreptățire de nici un fel rămâne, și fără nici un viitor!

— Auzim că guvernul a imblitat bisericii reformate pentru zidirea fostului Liceu Kún 15 mi-

zelăria lumii, se află în mâinile Jidanilor! Mai întâi sunt un mare număr de gazete cari sunt proprietatea lor (ei sunt stăpânii lor), fiind redactate (scrise) de dânsii; pe urmă un alt mare număr care primesc ajutoare dela ei, — și apoi chiar jurnalele cele mai însemnate, ca *Times* (englez) și *Journal des Debats* (francez) și altele, cari sunt făcute pe acțiuni (pe părțile multora) încă sunt în mâinile Jidanilor, în chip mijlocit, având ei multe din acțiunile acelor! Totdeauna când se înființează o gazetă nouă însemnată, al cărui fond se adună prin acțiuni, Jidanii aleg să cumpere acțiunile, pentru ca să ajungă a fi încâtva stăpânii acelor foi, ca să poată avea oarecare influență asupra întinării acelor cari atârână de bugetul votat de ei.

Această gazetărie jidovească merge totdeauna pe-o mână, pentru a sprijini ori-ce interes (folos) jidovesc în lume, așa că nu este vre-o pînăre financiară (în treburi de bani, de câștiguri), nu este o treabă politică sau internațională (privind mai multe state) din Europa, care să privească pe Jidanii, fără ca aceea să nu fie apărată cu trîmbițări nefârșite de toate folie evreești, — și din potrivă, nu este vre-o mișcare sau treabă făcută împotriva lor, care să nu fie combătută (lovită) de întreaga gazetărie jidovească din lume! — De aci urmează un mare folos pentru ei: Mai întâi lumea cea mare a cetăților de gazete, apoi guvernele, cari în samă de părerea obștei mari arătată prin gazete, — se înfruntă prin gazetăria care este în mâinile Jidanilor! Și guvernele cari cred că ascultă și respectă (în samă) de părerea obștei mari, nu ascultă și nu în samă de fapt decât — de părerea Jidanilor!

(Va urma).

Dela LICEUL „AUREL VLAICU”.

AVIZ

Inscrierile pentru cl. I. și reinscrierile pentru cei cari doresc a continua Liceul la noi, se fac între 1—8 Septembrie 1926.

1. Examenele de corigență, particulare și de diferență, încep luni, în 13. Septembrie la orele 8 a. m.

1. Examenele pentru bursă la 15 Septembrie.

3. Examenele de admitere la 20 Septembrie, orele 8 a. m.

La înscriere și reinscriere fiecare elev va achita rata I din taxele școlare (500 lei) și rata I la internat 2500 lei. Cereri pentru scutire de taxe se primesc numai la înscriere.

Cu începerea anului școlar 1926/27 se impune fiecărui elev purtarea Uniformei conf. ord. on. Minister Nr. 14115/1926. În consecință, părinții și tutorii elevilor sunt rugați a se îngriji

ca la înscriere să verse jumătate din costul uniformei.

Uniforma va consta din: Veston, Pantaloni și Palton, confecționate conform ord. Ministerial.

Uniforma se poate comanda din stofă calitatea I și a II.

Costul uniformei, după calitate, este:

Calitatea I. Veston și Pantaloni. Pentru cl. I—II 2180 Lei; pentru cl. III—IV 2470 Lei; pentru cl. V—VIII 2820 Lei; — Palton: Cl. I—II 2040 Lei; cl. III—IV 2390 Lei; cl. V—VIII 2630 Lei.

Calitatea a II. Veston și Pantaloni. Pentru cl. I—II 1950 Lei; pentru cl. III—IV 2240 Lei; pentru cl. V—VIII 2530 Lei; — Palton: Cl. I—II 1810 Lei; cl. III—IV 2080 Lei; cl. V—VIII 2260 Lei.

Ambéle calități sunt constatate de Comitetul școlar prin experți, că sunt bune și trainice. Conform contractului încheiat între Comitetul școlar și furnizorul Aurel Grădina, fiecare elev la înscriere va lua măsură și va vărsa jumătate suma din costul uniformei alese după plac, — iar restul la primirea uniformei.

ARON DEMIAN, director.

Posta Redacției.

Dsale I. C. în Ohrida. Fă înțelegere la Ocolul silvic de care te ții. Noi nu știm unde sunt Școlii de Pădurari, dar la Ocol îți dau îndrumare. Vor fi, credem, numai Cursuri de câteva luni, nu Școlii regulate.

Dsale Panfilie Mareșan în Comlosul B. Nu cunoaștem foaia „Libertatea” din Chicago, și dacă apare totuși acolo o foaie sub acest nume, acesta nu are nici o legătură cu foaia noastră „Libertatea” noastră a apărut de fapt și ea în America în vremea războiului, în vara a. 1917, dar numai 6 săptămâni, și cel din urmă număr s'a tipărit în Chicago, III. Nu cumva ai văzut la cineva acel număr și crezi că mai apare și acum?

Diul G. Burulescu, B. Mont. De aici foile vi-se trimit regulat. Nu sunteți dator cu nimic pe anul de față. Vi-am trimis de nou cei 2 numeri ceruși. Binevoii a atrage atenția aminte a factorului postal (împărțitorului de scrisori) să nu dea cumva altuia foile. Dați-ne și str. și numărul casei.

Ds. S. Catrinoiu, în Corbu. Banii s'au primit. Foile vă merg.

Diul Ales Balloul fiul în Deta. Rugăm, de-1 cei aceste șire și veți ghici cui sună (căci noi așa am putut celi numele dat pe coupon), — să ne scrii: pentru ce ne-ai trimis 488 Lei în luna trecută? Că scrisoare lămuritoare nu avem și pe coupon nu e însemnat nici un cuvânt.

Di Iuliu A. Munteșu dela Școala Agr. „Rovine”, ne-a trimis 60 Lei, să-l trimitem svasticii, fără a-și da adresa: Unde e cea școală? Banii sunt puși la postă în Pecica. E în Pecica o Școală cu numele „Rovine”, sau e satul „Rovine”? Dar acela nu e pe la Pecica. Așa stau banii aci și svasticele pachetate și nu le putem trimite.

Căsătorie. (864) 1-1

Funcționar, 35 ani, văduv, cu 1 copil, dorește cunoaștința unei d-șoare potrivite ori văduvă de 28—32 ani, cu scop de căsătorie. Adresa la foaie.

Măcelărie nouă în ORĂȘTIE

Subscrisul aduc la cunoaștința onor. public, că cu ziua de Sâmbătă în 4 Septembrie a. c. deschid în Orăștie, în Piața Mică (a Poliției), lângă prăvălia dlui Ion Rob, —

o nouă măcelărie, aranjată cu totul modern, curat, servind on. public zilnic carne proaspătă de tot felul.

Dumitru Joca, (863) 1-1 măcelar, Orăștie.

Calfă de mărar,

pentru mără cu epă, — se primește îndată la subscrierul. Plată după vrednicie.

Ioșif Căzan (859) 1-3 mărar în Sereca, p. Orăștie.

În prăvălia mixtă a lui Ioan Cătean comerciant Brad (Județul Hunedoara) se primesc

2 UCENICI cu purtare bună, și **2 calfe bune**

solide, în brașna de ferărie și băcănte. Pot fi și mai înaltate. (860) 1-2

Doi băieți în vârstă de 14—15 ani, se primesc imediat ca învățăcei în mezeria de brutar și franzelar.

Dan Anghel brutar și franzelar Geogiu-de-jos. (861) 1-2

O servitoare

se primește în o casă bună din Orăștie. Plată foarte bună. — Adresa în redacția foii. (8) 3-3

Casă de vânzare, în Orăștie, stând din trei odăi mari, sură cu grojă, supra de lemne și bucătărie de veră, grădină, pivnișă și fântână. Informații în casă: Strada Augustin Bunea, 14, Orăștie. (857) 2-2

Se caută un băiat din casă bună ca învățăcel în Compactoria Dumitru Pădos din Orăștie, Calea Mih. Viteazul, 20. (849) 2-3

O mașină de treerat trifoiu, 1 m. 20 cm. în stare bună, se află de vânzare la

(854) 2-2 **Petru Nistor** Valdel, posta Orăștie (jud. Hunedoara).

Noua lege comunală și județană.

(Legea pentru Unificarea Administrativă) tradusă pe limba poporului așa fel, că o poate înțelege și cel din urmă țăran, și își poate cunoaște astfel drepturile de cetățean la comună și la județ, și dreptul slujbașilor față de el.

Prețul: 85 Lei, trimisă franco recomandat. Banii înainte. Cu „ramburs” nu se trimite. Când se cumpără mai multe (cel puțin 3), prețul numai 30 Lei franco-recomandat. — A se cere la:

Administrația „Libertatea” Orăștie.

Tipărituri pentru cancelariile comunale (imprimare administrative)

Intocmite foarte bine, după cum se cer azi, de către un funcționar cu lungă praxă în administrația comunală, — se găsesc gata la *Tipografia „Libertatea”* din Orăștie, — cu prețurile cele mai joase ce se pot, după împrejurările de azi.

Astfel avem gata: Coale de „Registru Administrativ” pentru Notarii comunali și cercuali; — Coale de „Index”, — Certe de postă; — Registre pentru Biletele de vie; — pentru transcrierea biletelor de vie; — Registrul pentru înmănuări judecătorești ori administrative; — Jurnali de *cassa*; — Proces verbal pentru vestirea căsătoriei; — Publicațiuni pentru vestirea căsătoriei; — Involea părinților la căsătorie; — Extras din Registrul stării civile pentru născuți, pentru căsătorii, pentru morți; — Contracte de cumpărare și vânzare; — Cereri de înțabulare; — Contract de donațiune; — Conscierea cezului de moarte, cu avere, și fără avere; — Contract pentru ucenic; — Inventar după lăsamânt; — Tabelă de dare de drum; — Sist nominal pentru salarii; — Tabele pentru arunc comens; — Citare; — Fileră de înmănuare; — Certificat de eximare (biceu) pentru pagube de câmp; — Obligații pentru împrumut; — Coala de catastro; — Adevărinițe pentru extradaarea bilețului de vite; — Registrul muncii comunale de obște; — Cerere de dispensă pentru vestirea căsătoriei; — Dovedă de cetățenie; — Certificat de paseritate (atestat de sărăcie); — Rugare pentru concesione de ziăre; — Rugare pentru permis pentru purtat armă, cu Certificatele cerute la etc; și de drept de vânat, cu certificatele; — Protocol de necropsie (pentru cele adevăratele morții); — Dovedă de încheierea căsătoriei; — Conscierea vitalor de primăveră; — Certificat de identitate; — Declarații pentru fert rachia; — și altele.

Se trimit cu posta ori-unde în țară. Domnii notari sau primari cari doresc a cumpăra, să trimită, pe cât se poate, și câte o foaie ca mustră din tipăritura pe care doresc a o avea, ca să vedem dacă se potrivesc ale noastre cu ale lor, — scriind câte bucăți doresc a avea din fiecare? — Li se arată îndată prețul, după care pot face comanda. — A se scrie la:

„Tipografia Libertatea” Orăștie (jud. Hunedoara).

Depozit de Benzină și Oleiuri în gara Orăștie.

- AVIZ -

Depozitul pentru vânzarea produselor petrolifere Orăștie (în gară), a pus în vânzare: *benzină albă*, calitate superioară, și diferite *oleiuri* necesare la motoare.

— Prețurile cele mai reduse. —

I. BLÂNDEA

(845) 3-

Betia

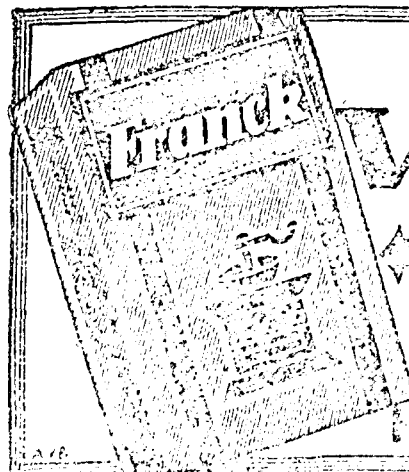
Cine vrea să scape de patima aceasta uricioasă, să întrebuințeze „*Antibetina Vértés*”, scutit legal, preparat de mult încercat, care desăgăte bețivul de beuturi spirituoase. Fiind fără gust, se poate da pătimășului fără știerea sa. Mil și mil de scrisori de recunoștință. 2 flacoane 300 lei prin ramburs.

— Spese postale și ambalaj în regio proprie. —

Farmacia la „**VULTURUL ALB**” Nr. 33, Lugoj, Banat.

Bolnavii de PLĂMÂNI astmatici bolnavi de pept scrofuloși anemici săraci de sânge slăbiți

află mult dorita ușurare a suferințelor lor prin **Stropul VERTES** 4 sticle 450 lei prin ramburs.



Intrucât vechea noastră cutie Franck a fost bine imitată de mai multe ori, furnizăm

Veritabilul Franck în cutiile

Garantăm, că noul ambalaj conține exact același Adus la cafea Franck de prima calitate ca până acum, care este pretutindeni favorizat.

HENRICH FRANCK & SÖHNE S. A. R. BUCUREȘTI-BRAȘOV.